

В дзвін народження, університет!

ALMA MATER

13-14 (121-122) 17 вересня 1992 року. Спеціальний випуск газети «Педагог Прикарпаття»

● Символічний Ключ до знань і Студентський квиток отримали першокурсники наймолодшого в Україні університету.

● Під час перебування міністра освіти України П.М. Таланчука у нашому вузі він ознайомився з навчальним процесом, побував на кафедрах і в лабораторіях, зустрівся з викладачами та студентами. На знімку: у кабінеті німецького українознавства міністру дає пояснення декан факультету Б.А. Грицюк.

*Фото Тараса ЯКОВИНА
та Ярослава ТОМІШАКА.*

Утворення Прикарпатського університету — не буденна подія в історії краю. Її всеукраїнське національно-культурне і, навіть, суспільно-політичне значення посилює та обставина, що за український університет у Галичині передова громадськість вела боротьбу протягом 150 років. За цей час на галицькій землі змінилося панування кількох держав, але жодна з них так і не пішла на відкриття українського університету, вбачаючи в розбудові української вищої школи загрозу своєму пануванню. Боротьба за український університет була боротьбою за державність.

ПРИКАРПАТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

У місті Франковім, в студентській родині
Радість, натхнення, до творчості злет,
У молодій народився Україні
Наш Прикарпатський університет.

Тобі вклоняюсь, мудросте людська,
Що промовляєш з книги-Берегині.
Віта між нас Стефаніка ім'я
З Карпатських гір по всій Україні.

Його початок з мук пера
І з рабства, «Новини» страшноі.
Воно жевріло із ярма,
Щоб засвітитися на волі.

Тобі вклоняюсь, вочино борців,
Франкова і Січинського святиніс.
О земле геніїв, прапращурів-творців,
Чиї здобутки досягаєм нині.

Вони нас кличуть у світ знань,
У храм науки, храм тайни,
За ними підем без вагань,
В ім'я нової України!

Любомир КЛІЩ

фото Ольги КОПАЧ

ПРИВІТАННЯ ОСВІТЯНАМ МІНІСТРА ОСВІТИ УКРАЇНИ ПЕТРА ТАЛАНЧУКА

Всіх, хто вчить, і всіх, хто вчиться,
щиро вітаю з нагоди початку нового
навчального року!

Всі навчальні роки багато в
чому схожі між собою, і в той
же час кожен з них має свої
риси, ті чи інші відмінності.

Найголовніші особливості на-
вчального року, який стартує сьо-
годні, визначаються тим, що за-
вершиться розробка і почнеться
втілення в життя національної
освітянської програми незалежної
України «Освіта ХХІ сторіччя».

Серед її провідних напрямків,
поряд із всебічним розвитком ук-
раїнської національної школи, гу-
манізацією та гуманітаризацією
освіти, впровадженням у навчальний
процес комп'ютерів і т.ін., - чи
не найголовнішим є ліквідація ав-
торитарного стилю управління
освітою, її демократизація, і на-
самперед, розкріпачення вчителя,
викладача, звільнення його від чис-
ленних безглузких обмежень, зайвих
вказівок та інструкцій, створення
найширшого простору для натхнен-
ної творчості всіх освітян. Ось
чому, не маючи право це наказати,
дуже прошу вас, шановні колеги:
не очікуючи наказів Міністерства
та інших директив «зверху», негайно
ж впроваджуйте у навчальний про-
цес всі свої педагогічні знахідки,
нетрадиційні уроки, оригінальні
посібники, захоплюючі вправи -
все неочікуване багатство ваших скар-
бниць. Хай же кожне заняття стане
святом творчості і запалить дитячі
та юнацькі голови і серця вогнем
священної любові до науки та
знань. І в цьому доброму,
життєдайному полум'ї гартувати-
меться високоосвічене, свідоме по-
коління, яке розбудовуватиме су-
веренну, демократичну, квітучу Ук-
раїну і житиме в ній.

Щасливого вам, творчого на-
вчального року, здоров'я, успіхів!

Указом Президента України Івано-Франківський
педагогічний інститут реорганізований
у Прикарпатський університет.
Ректорат університету щиро вітає колектив із цією
знаменною подією в житті нашого краю.
Закликаємо всіх до розбудови молодого університету.

Ректорат

ВІТАЛЬНІ ТЕЛЕГРАМИ-ПОЗДОРОВЛЕННЯ

= ВІД ІМЕНІ КОЛЕКТИВУ ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ СЕРДЕЧНО ВІТАЮ ІЗ ПРИКАРПАТСЬКИМ
УНІВЕРСИТЕТОМ БАЖАЄМО КОЛЕКТИВУ УНІВЕРСИТЕТУ ВЕЛИКИХ ТВОРЧИХ ЗВЕРШЕНЬ ЗАВЖДИ ГОТОВІ
З ВАМИ СПІВПРАЦЮВАТИ У СПРАВІ РОЗВИТКУ НАУКИ І ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ НА БЛАГО
РІДНОЇ УКРАЇНИ = РЕКТОР ВАКАРЧУК =

= ІВАНО-ФРАНКІВСЬК ВУЛ ШЕВЧЕНКА 57 ПРИКАРПАТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ РЕКТОРУ = ЩИРО
ВІТАЄМО КОЛЕКТИВ ВВІРЕНОГО ВАМ ВУЗУ В ЗВ'ЯЗКУ З СТВОРЕННЯМ ПРИКАРПАТСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ БАЖАЄМО НОВИХ НАУКОВИХ ЗДОБУТКІВ ТА УСПІХІВ У ПІДГОТОВЦІ ВИСОКОК-
ВАЛІФІКОВАНИХ КАДРІВ ДЛЯ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ ЗА ДОРУЧЕННЯМ КОЛЕКТИВУ РЕКТОР
ЖИТОМИРСЬКОГО ПЕДІНСТИТУТУ ІМЕНІ І ФРАНКА ПРОФЕСОР КУЧЕРУК =

= ІВАНО-ФРАНКІВСЬК ВУЛ ШЕВЧЕНКА 57 РЕКТОРУ ПРИКАРПАТСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВІТАЮ ВАС
ПРОФЕСОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКИЙ КОРПУС СТУДЕНТІВ НАДАННЯМ ВУЗУ СТАТУСУ УНІВЕРСИТЕТ ТВОРЧИХ
УСПІХІВ = ХОЛЕВЧУК ВИПУСКНИК ВАШОГО ІНСТИТУТУ ДОКТОР ІСТОРИЧНИХ НАУК ПРОФЕСОР ЗАВ
КАФЕДРОЮ ЧЕРНІВЕЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ =

У ці святкові дні — дні відкриття Прикарпатського університету — мене постійно запитують: це зміна вивіски, чи справді кардинальні перетворення всієї навчальної і науково-дослідницької роботи? Звичайно, ми почали із зміни вивіски. І на фронтоні колишнього Івано-Франківського державного педагогічного Інституту під золотим тризубом з'явилось горде ім'я — «Прикарпатський університет». А інші зміни будуть відбуватися зважено, але невпинно.

Передовсім — пам'ятати, що вже цього року п'ятикурсники закінчуватимуть не педінститут, а університет. І хоч в їхніх дипломах ще буде написана традиційна наша кваліфікація — вчитель мови і літе-

ринності університетської освіти? Передовсім в орієнтації на досягнення фундаментальних наук, на одержання широкої, ґрунтовної освіти на рівні сучасних світових стандартів. Вчена рада вирішила на найближчий час мати за взірць Львівський університет із його відомими науковими школами, напрямками, досягненнями. Але на цьому не можна зупинятися. Є відомі європейські і американо-канадські зразки, і ми обов'язково використаємо їхній досвід. Маємо стати, нехай і з часом, університетом, що зрівнявся із такими закладами цивілізованого світу.

Складним завданням для нас є рання диференціація, спеціалізація студентів. Вже на першому, максимум другому курсі

наукову і викладацьку кваліфікацію таких викладачів, як професори В.В.Грабовецький, Д.М.Фреїк, І.А.Климишин, М.Г.Стельмахович, В.Г.Матвішин, Л.М.Кіліченко, Ж.П.Соколовська, М.П.Фіголь, М.В.Теплинський, С.І.Копчак, В.Д.Хрущ, доценти В.В.Грецук, В.О.Іжак, Л.Т.Бабій, В.К.Сельський, М.Ю.Сливоцький, М.В.Кугутяк, то очевидно, що для них процес входження в університетські структури не буде тривалим і складним. Можна сказати, що багато хто із них вже працював на рівні університетських стандартів, давав значно глибші знання, ніж того вимагав педінститут. Проте частині викладачів, особливо тих, які не залучені до наукової роботи або протягом ряду років не працюють по-справжньому над підвищенням своєї кваліфікації, доведеться прикласти багато зусиль, аби вийти на рівень університетських вимог.

Будемо й надалі розширювати аспірантуру, посилати викладачів у докторантуру і на стажування (у першу чергу до університету), щоб подолати стереотипи педінститутського мислення.

Детальний розвиток університету вимагатиме суттєвого зміцнення матеріально-технічної бази, нових навчальних площ, високоякісного обладнання, комп'ютерної техніки тощо. Плани університету достатньо об'ємні і далекосяжні. Ми сподіваємось, що Україна вже найближчим часом вийде із економічної кризи і ми зможемо вже в наступному 1993 році розпочати будівництво першої черги навчального корпусу (разом з Ідальнею), придбати додаткове технічне обладнання, у тому числі із-за кордону. Будемо готувати приміщення під друкарню. Далі в планах спорудження ще одного великого гуртожитку, другої і третьої черги навчального корпусу. У перспективі має бути створений замкнутим комплекс університетських споруд, який би включав водночас і достатньо розвинуту соціальну інфраструктуру.

У наших задумах створення при університеті навчальних коледжів, ліцеїв, гімназій, експериментальних шкіл, науково-дослідних підрозділів на рівні інститутів і лабораторій. Все це має привести до складної комплексної організації, в основі якої лежить діяльність нашого регіонального університету. Тільки в разі такого поєднання зусиль можна сподіватися на високий рівень освіти і науки як в цих прилеглих підрозділах, так і в самому університеті. Без цього нам не розв'язати питання підготовки студентської зміни, забезпечення науково-дослідної роботи на рівні світових стандартів.

Я щасливий, що Прикарпатський університет відкритий у дні святкування річниці незалежності України. Лише за умов нового життя наш рідний край — Галичина здобула нові можливості надавати своїм дітям найвищу освіту, що існує в цивілізованому світі, — університетської. І кожен з нас має відчуття свою відповідальність за подальшу долю рідної України, яка завтра буде у надійних руках сьогоднішніх студентів, молоді. Отож, працюймо для неї України.

ПІД ЗОЛОТИМ ТРИЗУБОМ

Віталій Кононенко

Ректор Прикарпатського університету, член-кореспондент Академії педагогічних наук України, професор

ратури, вчитель фізики і математики тощо, проте в їхній підготовці мають відбутися істотні зрушення. Зокрема, вони мають прослухати нові спеціальні курси з фахових дисциплін, значно ширше використати курси за вибором. Кафедрам рекомендовано запросити для них науковців із України і поза її межами. Додаткові можливості відкрито для написання дипломних творів. Гадаю, на кінець навчального року з'ясується умови підготовки магістрів, і ми визначимо кращих випускників, яким запропонуємо під керівництвом наших викладачів виконувати наукове дослідження — майбутню магістерську дисертацію.

В інших умовах опинилися студенти першого курсу. У них радість особлива. Адже поступали до педінституту, а з першого дня навчання стали університетчиками. Найближчим часом будуть затверджені Вченою радою навчальні плани і програми університетського рівня, на які ми плануємо перейти на цьому курсі протягом найближчого місяця-двох. Навчаючись за університетськими параметрами, наші першокурсники будуть здобувати кваліфікацію відповідно до нових вимог. Звичайно, це аж ніяк не означатиме, що ми відмовляємось від підготовки педагогічних кадрів для народної освіти. Готувати вчителів — це наш основний обов'язок і основний напрям навчання. Очевидно тільки, що навіть і тут відбудуться кардинальні зміни, бо ми будемо цілеспрямовано готувати вчителів не лише для загальноосвітньої школи, але й для гімназій, ліцеїв, авторських і приватних шкіл (у тому числі за їх замовленням). Однак поряд із педагогами будемо випускати фахівців інших галузей освіти, науки і культури. Скажімо, на філологічному факультеті можлива підготовка літературних редакторів, на майбутньому факультеті романо-германської філології — перекладачів, на факультетах художнього напрямку (їхні назви ми ще обмірковуємо) — мистецтвознавців, у сфері точних наук — програмістів, фізиків ширшого профілю тощо.

У чому ж полягають принципи від-

потрібно визначити, до якого напрямку діяльності здібний кожен студент. Робити це ми будемо, передовсім, через систему рейтингу з використанням системи тестування. Важливо також вже з перших кроків навчання визначити можливість студентів щодо занять науковою роботою. А далі студенти, що вчаться на одному курсі, поділяються на кілька груп за напрямком підготовки, за орієнтацією на ступінь, скажімо, магістра чи бакалавра. Для кожної із цих груп поряд із загальними дисциплінами читаються спеціальні курси, організовано практику або в науковому закладі, або в школі, або в виробничстві. Паралельно йде велика, копійка індивідуальна робота кожного під керівництвом професора або доцента. Розкрити здібності кожного студента і дати їм належний розвиток — таке чи не найперше завдання університету.

Поряд із цим ми плануємо на найближчий час і на перспективу відкриття нових спеціальностей і спеціалізацій. Зокрема, розширимо підготовку юристів із різною спеціалізацією. Готуємось до відкриття таких спеціальностей, як психологія, соціологія, журналістика, філософія, економічні науки, різного роду технології. І тут перше слово має сказати замовник, котрий би визначив, в якій галузі йому потрібні кадри, і розв'язав проблеми фінансування цих програм. Тут неабияку роль повинні відіграти наші угоди із закордонними партнерами, зокрема, з українською діаспорою.

Суттєві зрушення мають відбутися у науковій діяльності викладачів, студентів і наукових працівників. Потрібна нова концепція наукової роботи університету. В ній почесне місце має належати українознавчим дослідженням. У нас тут є добрий початок. Праці наших вчених у таких галузях, як історія України, українська мова і література, народознавство, етнографія і краєзнавство, вже на сьогодні широко відомі в Україні.

Прикарпатський університет має значний науковий потенціал, висококласних спеціалістів. Якщо, скажімо, говорити про

Перший день осені всміхався теплим сонцем, вирував студентським гомоном. Особливо хвилювалися першокурсники, адже сьогодні в їхньому житті перший навчальний день — день Знань, який розпочинається мінтингом.

Лунає Гімн Січових Стрільців «Червона калина». Виступає ректор Інституту, професор В.І.Кононенко. Він вітає студентів вузу з новим навчальним роком і реорганізацією Інституту в університет. Величю і патхенно звучать його слова, що Прикарпатський університет, безперечно, стане визначним культурним, педагогічним, науковим центром нашого краю, досягне високого європейського рівня. Вже в цьому році вуз започаткував нову спеціальність — правознавство, що буде готувати майбутніх юристів. У перспективі планується підготовка з ряду нових спеціальностей, активізується наукова робота, розширюються зв'язки із зарубіжними країнами, з українською діаспорою. Таким чином, перспектива для тих, хто справді хоче вчитися — велика, тому єдиним і найважливішим завданням студентів,

ДЕНЬ, ЩО В ІСТОРІЮ СЯГАЄ...

Урочистий мітинг студентів і викладачів Прикарпатського університету.

що прагнуть здобути вершини науки — є навчання.

До слова запросили депутата обласної Ради, голову комісії з питань освіти і науки п. Романа Лучицького. Він від імені обласної Ради привітав колектив університету, наголосив, що молода Україна покладає на студентів великі надії, вірить, що побачить в майбутньому ученими, юристами, педагогами, що нашій державі потрібні високоосвічені, професійні кадри.

Виступ декана педагогічного факультету професора М.Г.Стельмаховича торкався наступного:

— Висловлюю радість і захоплення, адже ця подія давно очікувана — у нашому краю народився університет, з такою поетичною і казковою назвою — Прикарпатський. Його відкриття ставить перед нами високі обов'язки, ще більшу відповідальність, серйозне ставлення до навчання, до

науково-пошукової роботи. Схвалюю прекрасну гармонію двох спеціальностей: педагога української національної школи й правника незалежної держави, бо перша формує висококультурну національно свідому людину, а друга захищає її права. То ж будьмо гідні цього високого поклонання. Vivat, Прикарпатський університет! Vivat, усім працівникам університету! Vivat, студентам: українським педагогам і українським правникам!

Студентка п'ятого курсу Оксана Когутяк завершила виступи учасників мітингу. З її уст злітає велика дяка за те, що їй випало щастя бути в числі перших випускників університету і завірила від імені своїх товаришів по навчанню, що прикладуть максимум зусиль, щоб оволодіти всіма знаннями і навиками, всіма премудростями науки, щоб не посоромити своїх батьків і викладачів-наставників.

Лунає Гімн України, завершується мітинг, а сонце і далі світить по-літньому, воно вітає цей святковий і пам'ятний день.

Любов МИРНА

На затишній вулиці Шевченка в будинку № 44-А (колишньому приміщенні технічного училища № 1) розташувався юридичний факультет Прикарпатського університету.

Як виникла потреба нової спеціальності? Для відповіді на це запитання я звернулася до студентів:

— Ми будемо правову державу, розповідає Іван Машталер, — а знань не вистачає, мало фахівців, які б могли надати юридичну консультацію тим, хто того потребує.

— І не тільки у великих містах, доповнює Олена Хохрякова, — але й у провінційних містечках чи селах нерідко вкрай потрібна компетентна порада. А в деяких адміністративних органах вдень з вогнем не знайдеш юриста.

Ось чому ректор вузу п. Віталій Кононенко доклав всі свої зусилля для того, щоб відкрити новий факультет.

— Чому ви вирішили стати саме юристами? — це моє наступне запитання студентам.

— Я дворазовий призер Всеукраїнської олімпіади юних правознавців, і переді мною не поставало питання «ким бути», — не без гордості відповіла Олена.

— А я вирішив стати правознавцем всього рік тому, коли зрозумів, що законів у нас багато, але їх або не виконують, або виконують неохоче. Ось я і зважився ступити на цей нелегкий шлях.

Я продовжую знайомство з факультетом і наступне запитання адресую

продекану Олегу Антоновичу Віваренку:

— Розкажіть нашим читачам докладніше про створення факультету.

— Ідея виникла давно. Але спочатку ми міркували над тим, щоб створити юридичне відділення на історичному факультеті, але в зв'язку з реорганізацією

НОВА СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

БУДЕМО ЮРИСТАМИ

інституту, ректорат прийняв рішення про створення окремого факультету. Зараз у нас навчається 61 чоловік на стаціонарі та 25 — на заочному. Докладати всіх зусиль для того, щоб «випустити» своїх студентів через п'ять років спеціалістами міжнародного рівня. Для досягнення цієї мети ми запрошуємо на лекції відомих юристів. До прикладу, завтра студенти зустрічаються з французьким правознавцем. Лекції читатимуть професори із Львівського університету: п. Володимир Кульчицький, п. Борис Тищик та інші.

— Пане Віваренко, я розумію, що навчання лише розпочалося, і ще не дуже добре знаєте своїх студентів,

але все ж, чи можете Ви сказати, що з них «вийдуть» справжні спеціалісти?

— Я їх мало знаю, але повинен сказати, що 18-23 жовтня проходиме світовий Конгрес українських юристів в Києві, і я хочу взяти кращих п'ятеро студентів з собою на цей великий форум. (Так що, шановні панове — майбутні юристи, у вас є шанс показати, що ви не даремно опановуєте фах правознавця!)

— Я, — продовжує Олег Антонович, — створив Івано-Франківський фонд Левка Лук'яненка. Мета нашого фонду — навчання юристів та студентів за кордоном. У юнаків та дівчат, які володіють іноземними мовами і яким не байдужа доля України, є шанс навчатися в тій країні, мову якої вони вивчали!

Знову повертаюсь до своєї розмови із студентами:

— Ким ви будете, коли закінчите університет?

— Юристами-економістами, — відповіли і Іван, і Олена.

— Але, — додає юнак, — якщо буде можливість, то я вивчатиму міжнародне право, щоб гідно представляти нашу державу на світовій арені. А взагалі, по закінченні навчання кожен зможе вибрати собі професію до душі: слідчий, адвокат, прокурор.

Що ж, мені залишається подякувати студентам і їх наставникові за цікаву і змістовну розмову.

Оксана СВИСТЯК

НА ПОРІГ НОВОГО ЖИТТЯ

Є події, які не тільки запам'ятовуються, але заносяться в історію життя. 27 серпня — історична дата в житті студентів, викладачів нашого вузу, усіх прикарпатців. Саме в цей день на базі нашого інституту Указом Президента України відкрито Прикарпатський університет. Як висловився пан Микола Яковина, голова обласної Ради народних депутатів: «Ми вірили, що відновиться історична справедливість, яка могла статися тільки за умов незалежності».

Сьогодні в приміщенні обласного музичного драматичного театру імені Івана Франка під мелодійні звуки «Червоної калини» розпочалися урочистості з нагоди Дня Знань і початку навчального року в Прикарпатському університеті.

Привітати першокурсників з початком нового навчального року, з вступом на поріг нового життя прийшли: голова обласної Ради народних депутатів п. Микола Яковина, начальник управління освіти облдержадміністрації п. Богдан Томенчук, представники духовенства, викладачі, старшокурсники.

У своїх виступах вони наголошували, що це не зміна вивіски, а десятирічне прагнення краю, і як сказав ректор професор п. Віталій Кононенко, «ми доб'ємося, що наш університет стане на сходину міжнародних стандартів».

З привітаннями виступили старшокурсники, які передали своїм молодшим друзям символічний студентський ключ до знань.

Урочисту церемонію завершив єпископ Ірений, який звернувся до майбутніх педагогів з благословінням.

Урочистий вечір продовжила концертна програма на якій були представлені суцвіття талантів університету. Серед них: самодіяльний народний вокально-хореографічний ансамбль «Верховинка», «Росинка», гурт «Маленькі свята», «Опришки», шоу-група «Турбо».

Свято завершилось. Для першокурсників, молодих, сповнених мрій і надій, розпочався трудовий день. Перші кроки до нових вершин знань завжди найважчі, але як говорив один мудрець: «Якщо знайдеш у житті легку дорогу, знай: вона не веде нікуди.»

Свято закінчилось — свято продовжується...

ІМ ШКОЛА ДВЕРІ ВІДЧИНЯЄ

Знову лунають веселі дитячі голоси. Сьогодні у школі-лабораторії № 23, як і повсюди в навчальних закладах, радість. Починається новий навчальний рік.

Своєрідно і цікаво проходило свято. Лунають українські пісні, учні шикуються, ведучі розпочинають словами:

«Танцює осінь у багряному вінку
Журавлик клетотом у вільне небо лине,
Своє майбутнє, юнь палку
Вітає нині ненька Україна».

Перший день —

День Знань

До громади звертається директор школи п. Петро Сусак. В його словах лунають щирі вітання до дітей і батьків з цим радісним днем — Днем Знань. Він закликає дітей до активного учнівського життя, основою якого є любов до пізнання.

Після звертання вчителів до учнів, директор запрошує на лінійку першокласників. Лунає «Козацький марш» і виходять горді першокласники. Разом з ними крокують «Ромашка» і «Барвінок». З цікавістю вслухаємося в їх голоси:

— Матусі нам казали, щоб іграшки лишали,

Бо ми уже школярки, потрібні нам букварики.

Нам іграшки чудові назад не повернуть,
Хай кульки невагомі в дитинство їх несуть.

Разом з піснею «Колиска яворова» у чисте осіннє небо злітають кульки з іграшкою.

З'являється Берегиня — учениця Оксана Левицька з хлібом-сіллю, вклоняється батькам, вчителям, дітям. Вона вручає малюкам святиню — хліб. Учень 11 класу Роман Дранчук звертається до першокласників:

— Прийміть у дарунок ваш перший шкільний підручник, тримайте його міцно в рученятах, хай веде він вас у широкий світ, допомагає пізнавати життя. Ніколи не забувайте рідних шкільних оберегів, не збайдужайте до життя, бережіть завжди. Старшокласники вручають дітям «Бук-

варі», звучить мелодія «Рідної мови».

Директор школи запрошує батьків час-тише бувати в школі, щоб разом радитися, вирішувати освітні проблеми.

Священник освячує школярів, гордо і велично лунає Гімн «Ще не вмерла Україна».

Завершується свято, і школярі заходять в класи. Розпочався перший урок в цьому навчальному році. Для першокласників — перший в житті.

Хай він завжди буде для них святковим, щасливим і радісним.

КЛИЧЕ ДЗВОНИК У КЛАС

Ось і все... Літо знову прощається з нами, а разом з ним і літні веселощі, які як завжди, пролетіли миттєво. Позивні вересня знову зібрали дівчор на шкільних подвір'ях.

Ранкове місто прикрашає білизна фар-тушків, бантів і, звичайно, барвисті букети квітів. Усі поспішають, адже сьогодні 1-е вересня — День Знань. Саме сьогодні для багатьох пролунав перший шкільний дзвоник, а для одинадцятикласників він буде останній в цю осінню днину.

Кожна школа має хорошу давню традицію — запрошувати в цей день гостей. Бо яке ж свято без гостей! Почесним гостем середньої школи № 11 був отець Йосиф, який звернувся з благословінням і словом Божим до першокласників, а також випускники школи, які стали студентами вузів. Вони передали символічний факел знань учням-випускникам, закликаючи їх берегти посвіт для майбутніх поколінь. З приємністю зауважу, що серед них студенти наймолодшого в Україні Прикарпатського університету, які своєю наполегливістю здолали вал вступних іспитів, а сьогодні вони прийшли низько вклонитися своїм педагогам, які ділили з ними успіхи і невдачі.

Розмовляючи з викладачами, які в минулому були студентами педагогічного інституту, на базі якого недавно відкрили університет, я помітила в їхніх очах слюзи радості. Світлана Олександрівна Рябко, вчитель фізики, класний керівник одного з випускних класів (до речі, теж наша випускниця) каже:

— Я з гордістю можу сказати, що п'ять моїх вихованців навчатимуться в Прикарпатському університеті. Ми, їхні вчителі, покладаємо на них великі надії, адже саме їм оновлювати систему освіти в рідному краю. А для цього вони повинні настирливо черпати знання, щоб не було їм соромно сказати: «Я — педагог Прикарпаття».

Репортаж вели:
Наталія ЛЕЩИШИН
та Любомир КЛІЩ

СЛОВО ПЕРШОКУРСНИКУ

3 ЛЮБОВ'Ю ДО ДІТЕЙ

Студентка 1-го курсу фізико-математичного факультету Оксана Данилюк:

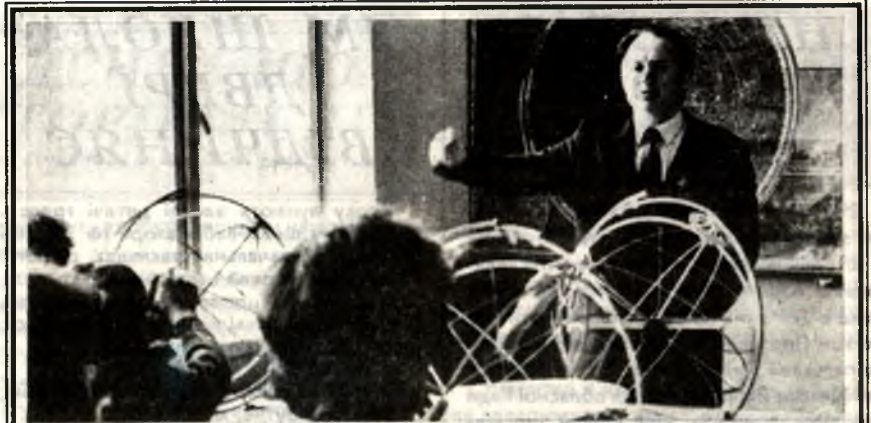
Народилася у мальовничому куточку Прикарпаття, в місті Коломиї, де й пройшло моє дитинство. Шкільні роки пройшли в СШ № 1 імені Василя Стефаника. З дитинства мріяла стати вчителем. Моя перша вчителька, Бойчук Катерина Михайлівна, прищепила мені любов до дітей, за що я їй дуже вдячна. В нашому дворі колись була найпопулярніша гра — гра в школу. В цій грі я часто виконувала роль вчителя. Мені подобалося, коли я щось розповідаю, а мої ровесники мене уважно слухають.

У старших класах вирішила, що буду вчителем математики. Вона мені давалася легко і я захоплювалася нею. А найбільший смак в цій науці я пізнала, коли до нас прийшла нова вчителька з математики — Людмила Степанівна Чернявська, яка була нашим класним керівником. Хоча математику вважають сухим предметом, але вона завжди знаходила щось таке, чим нас можна було б зацікавити. У вільний від уроків час ми завжди залишалися з нею, щоб пороз'язувати ребуси з математики або просто порозмовляти. Крім цього Людмила Степанівна була доброю, чуйною, доброзичливою людиною. З нею завжди можна було порадитися. Я хочу бути схожою на неї.

Під час навчання в школі я займалася в гуртку «Юні математики». Ми організовували математичні кавееми. Часто мене обирали капітаном команди. Крім цього брала активну участь у шкільних математичних олімпіадах.

У педагогічний вуз я вирішила поступити тому, що його закінчила моя подруга. Вона часто розказувала мені про добре ставлення викладачів до студентів. Я неодноразово приїздила сюди, інститут мені дуже подобався. Я думаю, надалі мої враження будуть такі ж, як і перші.

**Записав
Ярослав ТОМІШАК**

Йдуть заняття з астрономії. З цікавими і змістовними лекціями виступає професор, доктор фізико-математичних наук, заслужений працівник вищої школи Іван Антонович Климушин.

Фото Володимира Миговича.

НОВА СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

Традиції примножимо

Ідея створення нової спеціальності на базі кафедри фізичного виховання виникла давно. Адже справді: наш вуз неодноразово очолював п'єдестал переможців на міжвузівських змаганнях, але останнім часом окремі команди почали "здавати" вузам Києва, Херсона, Рівного, Полтави, де вже створені факультети фізкультури чи введені спеціальності фізичного виховання. Звичайно, що такий стан справ не задовільняв ні наших спортсменів, ні кафедру фізичного виховання, ні, навіть, ректорат тепершнього університету.

— Ось чому Віталій Іванович, ректор університету, доклав багато зусиль для того, щоб у вузі було введено нову спеціальність — фізична культура. — це я веду розмову із завідувачем кафедри фізичного виховання В. Х. ЯЦЕНЮКОМ. Звичайно, я не втрималась від традиційного запитання:

— Чи важко було поступити?

— Вважаю, що самі ви зможете відповісти на це запитання, якщо будете знати конкурс — 4,5 чоловіка на місце. Відбір був ретельний.

— У нашій групі, — продовжує розповідь староста групи Віктор ПЕТРИШИН, — 30 чоловік. Група зібралася дуже сильна, в повному розумінні цього слова.

— Кого з групи ти можеш відзначити?

— Сергія ОСОВИЧА. Навіть тепер він поїхав в столицю Південної Кореї Сеул на чемпіонат світу з легкої атлетики.

— У цій групі достатньо потенційних кандидатів у майстри спорту: Віктор ПЕТРИШИН (з настільного тенісу), Богдан НЕГРИЧ (стрибки з трампліна), Юрій ФЕДОРІВСЬКИЙ і

Валерій КОМАР (спортивне орієнтування), Дмитро ПАВЛЮК (вільна боротьба). Звичайно група гордиться не лише своїми кандидатами, але й майстрами — тим же ОСОВИЧЕМ, Іваном СЕРЕДОЮ і Ярославом СТАРОДУБОМ (майстри спорту з боксу).

— Василю Хомичу, — продовжую я розмову, — які перспективи нової спеціальності?

— Коли ми започаткували цю спеціальність, то мова йшла про те, щоб в майбутньому відкрити факультет фізичного виховання. Для того, щоб, як і раніше, бути серед перших. Нехай це звучить нескромно, але все ж і ми, викладачі, і ректор мріємо про повернення нам слави фізично сильного вузу. Це з одного боку. З іншого — здавна в Інституті (а тепер в університеті) традиційним видом спорту був волейбол. Про це теж не слід забувати, ми вже розмірковуємо над тим, щоб на базі вузівської команди сформувати збірну міста. Але якщо буде факультет, то ми надаватимемо перевагу легкій атлетиці, плаванню, спортивним іграм.

Що ж, мені залишається побажати успіхів студентам. Вірю, що вони багато зроблять під керівництвом таких досвічених педагогів, як суддя міжнародної категорії Мирослав СТУПАР, майстри спорту Роман ЧЕЧИК (лижні гонки), Юрій ПОЛОТАЙКО (плавання), Людвиг САВАРИН (самбо), Ігор МАТІЙЧУК (дзюдо). Так для наших студентів є гідні педагоги-наставники.

Щастя вам в навчанні і спорті, юнаки та дівчата.

Оксана СВИСТЯК

Галицькі українці університетську справу тісно пов'язували з національно-визвольним рухом. Гострота проблеми впливала з напружених національно-політичних відносин в краї. В умовах тривалої українсько-польської конфронтації український університет мав, на думку крайового політичного проводу, не лише формувати високоосвічену інтелегенцію, а й стати засобом до розвитку національної свідомості, важелем до створення широкого національно-політичного руху і розбудови української держави. Тому утворення українського університету в Галичині стало однією з головних вимог галицьких українців на всіх етапах їх

1868 році було створено товариство «Просвіта», а в 1873 році товариство ім. Шевченка, яке згодом реорганізоване в Наукове Товариство ім. Шевченка (НТШ). Проблема українського університету була предметом угоди народовців на чолі з Юліаном Романчуком з польською більшістю галицького сейму в 1890 році. Однак, реальним результатом тої угоди було відкриття у 1894 році в університеті лише кафедри історії України, яку очолив Михайло Грушевський та утворення української гімназії в Коломиї.

Принципово новий етап у боротьбі за український університет у Галичині настав у кінці 90-х років XIX ст.

року. Історія вищої школи не знала подібних аналогів. Боротьба за український університет демонструвала європейській громадськості безправне становище українців на рідній землі.

Відкритий наступ польського політичного проводу на українство ще більше посилив міжнародне протистояння. За кожен нову українську школу і кафедру в університеті доводилось вести довгу і аперту боротьбу в галицькому сеймі та австрійському парламенті. Поруч з вимогою поділу Галичини на українську і польську частини посліди ставили питання про утворення окремого українського університету. В обороні цієї ідеї в Державній Раді виступали

ХРАМ КУЛЬТУРИ, ОСВІТИ І НАУКИ

Боротьба за український університет була боротьбою за державність

національно-визвольних змагань. До того ж це мало всеукраїнське значення, оскільки боротьба велась за єдиний у світі український університет.

Проблема українського університету виникла одразу ж з початком національного відродження і появою нового українського національно-визвольного руху, викликаного революцією 1848 року в Австрії. Головна Руська Рада (перша українська політична організація у Галичині) на чолі з перемишльським греко-католицьким єпископом Григорієм Яхимовичем поставила тоді перед цсарем вимогу запровадити у Львівському університеті (утворений в 1784 році цсарем Йосифом II), поруч з латинською, німецькою, польською, а також українську мову викладання.

Однак, національні домагання галицьких українців наштовхнулись на впертий опір з боку провідників польського національно-визвольного руху, які вважали Галичину польською територією, а українців сприймали як етнічний різновид польського народу.

Боротьба за рівноправність української мови у вищій школі ще більше ускладнилась з 1867 року, коли Відень остаточно передав владу в Галичині полякам. Рух проти колонізації, за український характер освіти, перетворення крайового університету у вогнище національної культури, стали гаслами боротьби народовців протягом 60-80-х рр. XIX століття. Їх жертвою працю в

Утворена в 1899 році Національно-демократична партія перебрала до своїх рук провід української політики в Галичині, по новому поставила університетську проблему. Народний Комітет НДП спільно з Українським посольським клубом і студентськими організаціями в липні 1899 року вперше висунули вимогу про створення окремого українського університету. Для боротьби за здійснення цієї ідеї українське студентство організувалося у таємний гурток «Молода Україна». 19 листопада 1901 року українські послі до австрійського парламенту виступили з вимогою заснувати окремий український університет. В знак протесту проти виключення університетською владою організаторів студентських вч і демонстрацій в 1901 році відбулася сецесія (вихід) 440 студентів-українців з Львівського університету. Солідаризуючись з ними митрополит Андрей Шептицький закрити Духовну семінарію у Львові. Сецесія була підтримана українською громадськістю, в першу чергу селянством, утворенням «сецесійного фонду» для продовження навчання українських студентів в університетах Відня, Праги, Грацу. З того часу українське суспільно-політичне життя в Галичині проходило під знаком університетської справи.

Продовженням боротьби за український університет були барикадні кровопролитні бої 1906 року українських студентів з поліцією, студентські заворушення під проводом Павла Крата в січні та грудні 1907

такі провідні українські політичні діячі, як Євген Олесницький, Кость Левицький, Євген Петрушевич, Семен Вітик та інші. На 28 квітня 1910 року припадає також перша українська промова в палаті панів у Відні, яку виголосив митрополит Андрей Шептицький в справі університету.

У передвоєнні роки боротьба за український університет набрала особливо гострих форм. Мітинги, демонстрації, сецесії, заворушення українських студентів нерідко переростали у зіткнення з польськими студентами. 1 липня 1910 р. під час сутички в університеті загинув відомий студентський діяч, борець за український університет Адам Коцко. Його смерть мала значний вплив на громадський настрій.

Проблеми політичної автономії українських земель в Австрії та створення українського університету перебували в центрі українського громадського життя і в роки першої світової війни. Утворена 5 травня 1915 р. з числа всіх українських політичних партій Загальна Українська Рада (ЗУР) підтвердила перед прем'єр-міністром Австро-Угорщини Штірком вимогу негайно створити з українських земель окремий коронний край з своїм сеймом, а також ще до закінчення війни заснувати український університет.

Закінчення на стор. 8

Закінчення. Початок на 7 стор.

Подібного змісту меморіал пре-зидія ЗУР у березні 1916 р. вручила командуючому австрійської армії архикнязю Фрідриху. Акцент робився на те, щоб австрійський уряд вирішив українські справи ще до закінчення війни. Однак, Австро-Угорська імперія аж до свого розпаду в листопаді 1918 р., пануючи в Галичині 146 років, так і не наважилася утворити в краї окремий український університет, або хоча б зрівняти у правах українську мову з польською у Львівському університеті.

У ще тяжчих обставинах опинилося українське населення краю після загарбання його Польщею. Ігноруючи

їнський університет на зразок західноєвропейських університетів, який діяв протягом 1921-1925 рр. Його першим редактором був відомий літературознавець, професор Василь Щурат. Таємний Український університет мав філософський, правничий і медичний факультети, 65 кафедр. У 1922-1923 рр. в університеті навчалось 1500 студентів. До роботи в університеті були залучені майже всі українські вчені і фахівці, які проживали у Львові. Студії таємного Українського університету визнавали закордонні університети.

Переслідування студентів і професорів таємного університету польським окупаційним режимом не при-

ційні ділянки, знищувалися телефонні і телеграфні лінії.

Широкий розмах набрала в 1933 р. шкільна акція, до якої було залучено учнівську молодь, яка вимагала, щоб на «українських» землях українських дітей вчив український вчитель українською мовою й про Україну.»

Шовіністична політика польського уряду не допускала розбудови українського шкільництва. За 20 років свого панування на Західній Україні правлячі кола не пішли на зустріч жодному культурному домаганням галицьких українців, в т.ч. в справі українського університету. Навпаки, прискореними темпами йшло ополя-

ХРАМ КУЛЬТУРИ, ОСВІТИ І НАУКИ

Боротьба за український університет була боротьбою за державність

міжнародні домовленості про надання Галичині політичної автономії та відкриття українського університету, польські правлячі кола відмовляли галицям українцям у праві на вільний національний розвиток, проголосили ідею утворення однонаціональної польської держави шляхом примусового ополячення поневоленого народу. Міністр освіти Польщі Є. Гломбінський заявив про те, що «не може бути й мови аби в Галичині був український університет, оскільки він став би огнищем політичної боротьби». Газета Української соціалістично-радикальної партії «Громадський Голос» 6 березня 1926 р. писала, що «український університет польський уряд хоче в котрий раз зробити предметом торгу. За український університет мають українці пристати на польське панування на українських землях. Так виглядає польсько-українська «згода». На вимоги українських послів до польського сейму утворити українських університет польський уряд відповів поліційними репресіями. Всі українські кафедри у Львівському університеті були скасовані, українську молодь обмежили у прийомі до університету. Було припинено також діяльність університетських курсів, які діяли з вересня 1919 р. з ініціативи НТШ, Ставропільського інституту і Товариства Українських Наукових Викладів ім. П. Могили.

У відповідь на урядові заборони українські професори і студенти у липні 1921 р. утворили таємний Укра-

пинялося від самого початку. В українській періодиці часто появлялися повідомлення такого змісту: «Минулого тижня поліція викрила таємний університет, який існує вже 3 роки. Знайдено акти університету. Арештовано 20 студентів, але робота продовжується.» «Громадський Голос» за 27 жовтня 1923 р. писав: «18 жовтня зловила польська поліція 19 студентів на університетських викладах у будинку українського театру. В наступні дні поліція вислідила виклади професора д-ра Музики, а відтак виклади професора Київського університету Петра Холодного. Незважаючи на те, що він був колись петлюрівським міністром — арештувала його погрожуючи виселенням».

Протести і намагання легалізації таємного Українського університету перед польською владою і на міжнародних форумах були безуспішні. Ухвала Ради послів країн Заходу про передачу Галичини Польщі 14 березня 1923 р., постійні репресії професорів і студентів довели до припинення діяльності таємного університету.

Шалений наступ польського шовінізму на українство, невирішені національні, соціальні та економічні проблеми на Західній Україні спричинилися до посилення польсько-української конфронтації, радикалізували суспільні настрої. Восени 1930 р. ОУН організувала т.зв. саботажистську акцію, в ході якої було вчинено масові підпали маєтків польських поміщиків і осадників, напади на полі-

чення українського населення. З 2417 українських шкіл, які діяли за Австрією, до 1937 р. залишилося 352. Пільсудчики усвідомлювали, що знищивши національну початкову і середню школу, гальмуючи створення української вищої школи, вони рубають українство під корень.

З приєднанням в 1939 р. Західної України до УРСР в ділянці університетської освіти правляча верхівка обмежилася українізацією існуючого Львівського університету. Відкриття нових університетів на Західній Україні, з її традиційно самостійницькими настроями, вважалось недоцільним, оскільки розбудова університетської освіти тут потенційно несла в собі загрозу існуючому режиму. Невипадково за 50 років існування на Західній Україні (Галичина і Волинь) попередньої системи не було створено жодного університету.

У контексті такої історичної спадщини символічним видається те, що з перших днів свого існування молода українська держава утворила Прикарпатський університет, тим самим реалізувала мрію десятків поколінь галицьких українців, виправила історичну несправедливість. В умовах української державності Прикарпатський університет покликаний стати храмом культури, освіти, науки на славу матері-України.

Микола КУГУТЯК.

Кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри всесвітньої історії.

Що не кажіть, а подорожі у найкращу пору студентських канікул шукати приємна. Із кращим настроєм заходиш потім до лекційних аудиторій, щоб досягти усі премудроці, котрих вимагає майбутній фах. Особливо коли ця подорож — до Баварських Альп. Ну а для студента-мовника, котрий вивчає німецьку, два тижні перебувати у виключно німецькому мовному середовищі, спілкуватись з носіями мови — то й погодні корисно.

Тим-то так захоплено сприйняли ми люб'язне запрошення доброго друга нашого факультету, кореспондента "Зюддойче цайтунг" і співробітника Німецького Червоного Хреста п. Нільса Йогенсена. Він запропонував нашим студентам взяти участь у ХХ міжнародній зустрічі молоді у наметовому таборі м. Дахау поблизу баварської столиці Мюнхена. Ця зустріч, організована ось уже впродовж десятка років молодіжними, релігійними та благодійними організаціями Німеччини, проводиться на базі меморіального комплексу "Концтабір Дахау".

Принагідно хочу подякувати усім, хто посприяв нам в організації цієї поїздки, а головне — кафедрі німецької мови та її завідувачеві доценту Я.Т.Билиці, завдяки чим зусиллям українська делегація з Івано-Франківська змогла побувати у Німеччині. До групи входило 6 студентів нашого інституту: Лілія Клід, Тетяна Теслюк, Наталка Ткачук, Богдан Півоварчук, Олег Остапович (факультет іноземних мов), Галина Канцір (філологічний факультет) та 5 учениць Івано-Франківської школи № 5 з поглибленим вивченням німецької мови: Оксана Майко, Оксана Гордій, Наталка Бугерчук, Галина Кулик, Оксана Лучко.

У таборному зборі всього взяли участь понад 100 молодих людей із ФРН, Австрії, Швейцарії, Болгарії, Угорщини, Польщі, Словенії, Естонії, Росії, Бельгії, Швеції, Фінляндії, Данії, Італії, Іспанії, США, Австралії,

Алжиру. Їх усіх вібрало воєдино місце пам'яті й скорботи — КЦ Дахау, втілення похмурої історії коричневого тоталітаризму, велетенська братська могила 30 тисяч безневинних жертв, де поряд із представниками інших націй покоїться прах сотень українців, котрі, позбавлені батьківщини, і у концтаборі змушені були носити тавро "поляк"

розвиває партнерські стосунки з нашою СШ № 5). Зацікавленою й діловою вийшла розмова із представниками Баварського Інституту "Німецького Сходу" та міністром німецького федерального уряду у справах молоді п. Ангелою Меркель з проблем культурного (в т.ч. студентського) обміну між Україною й Німеччиною. Ну і звичайно ж — нові зустрічі, знайомства, контакти.

Всюди відчувалась жива зацікавленість як посадових

(тобто наш земляк-галичанин) або "ост" (сиріч "східняк", що прирівнювалось до росіянина). Тож завжди залишається у пам'яті хвилюючі зустрічі із живими свідками того часу — колишніми в'язнями концтабору, котрі виявляли живе зацікавлення у розмовах з представниками молоді генерации Європи.

Групою з Івано-Франківська опікувалася наша землячка, жителька Мюнхена пані Лідія Марцюк, котра за діяльність в українському національному підпіллі ОУН була заарештована у Берліні 1942 року й ув'язнена до сумнозвісного жіночого концтабору Равенсбрюк. Тож студенти й учні нашого міста відвідали український релігійно-культурний центр у Мюнхені, церкву Мюнхенської української греко-католицької парохії, де збирається численна й впливова українська громада Мюнхена — представники третьої "післявоєнної" хвилі української еміграції і, врешті, визначний науковий і освітній осередок, відомий далеко за межами ФРН — Український Вільний Університет Мюнхена, саме існування котрого на німецькій землі — факт промовистий і коментарів не потребує.

Окрім того — були ще й екскурсії, можливість оглянути розкішні архітектурні пам'ятки тисячолітнього Мюнхена, чудова природа Баварських Альп, котра так нагадала рідні Карпати, хвилюючі й приємні зустрічі з учнями й викладачами гімназії м. Дахау (котра

осіб, так і рядових німців (останніх навіть сильніше) у всьому, що діється на Україні, щира невідробна прихильність до нас. Місцеві газети надрукували навіть фото — українська група виконує на сцені — хай мистецькі й не зовсім довершені, але від щирого серця — Івасюкову "Червону руту". А ще — німці надзвичайно захоплювались тим, що на Україні так ґрунтовно вивчають німецьку мову, літературу, культуру, історію, тож педагогічне мистецтво наших викладачів було досить високо поціноване, що робить честь нашим наставникам. Заради таких моментів, коли відчуваєш, що й ми не бідні родичі, ми теж щось уміємо, і чогось варті, слід наполегливо працювати, "перти плуга".

Потім було прощання з новими друзями, обмін подарунками, сувенирами. Експозицію виставки меморіального комплексу прикрасили кілька малюнків з Прикарпаття, тож часточка України залишилась у Дахау на згадку про нас. Гадаю, що наступні гості баварської землі з нашого міста (а що такі будуть жодної миті не сумніваюся) гідно представлять Україну на Європейському терені саме в такий спосіб (а він, повірте, куди ефективніший за візити високоповажних державних мужів).

Олег ОСТАПОВИЧ,

Івано-Франківськ — Дахау — Мюнхен.

На хвилі "Чугайстра"

А Я ЗНАЮ!

А я знаю, паничі і панянки, що ви дасте дві правильні відповіді на одне запитання: Що то є Чугайстер? Так, це химерний син лісів. Пустун, жартун, крикун, розбишака, задавака, мрійник, чудодійник, майстер — Чугайстер і це, і це. То насправду дуже цікавий чоловічок, унікальний чоловічок, бо живе він тільки в наших Карпатах. Він кращий від Карлсона, бо він наш. З Карлсоном можна зустрітись тільки в квартирі або на даху. А щоб зустріти Чугайстра треба вирушити в Кар-

патські ліси. Яка там краса... Та досить про майстра-Чугайстра. Бо в натхненній розповіді про нього я забула про душу, відповідь. Правильно. Чугайстер — дитяча газета. Таки наша. Ми всіх тримали в руках і зачитувались двома випусками. Цікаве видання? Правда? Вийшло два його випуски. А появилася вона завдяки інститутській, тепер університетській пресі, яка виділила "Чугайстрикові" листочки. Тож залишається побажати, щоб, незважаючи на всі кризи і катаклізми минішого часу, газета

Прикарпатського університету зростала, мужніла і множилась, щоб під її добре крило горнулися юні таланти, яких так багато в Центрі дитячої творчості та в нашому краї. Останні слова вважайте, як запрошення до участі в гуртках, майстернях і студіях дитячого центру.

В народі ж кажуть: одна голова добре, а дві... А якщо п'ять тисячі! Це ж сила.

Мирoslава КРИШТАЛОВИЧ

СЛОВО ЗА ВИДАВЦЯМИ

Виходить багатотомна історія Прикарпаття.

Що ми знаємо з історії Прикарпаття і особливо минулих епох? Кілька коротких нарисів ось і все, що можна прочитати.

Однак наш земляк, довголітній дослідник історії України, учень Львівської школи істориків академіка Івана Крип'якевича пан Володимир Гравовецький поставив собі за мету підготувати багатотомну історію краю. Він протягом 60-80-х років видав кілька монографій та сотні окремих праць з історії Прикарпаття XIII-XVIII століття.

Але остаточною метою професора було підготувати і видати багатотомну історію Прикарпаття. І ось вийшов з друку 1-й том нарисів, автором якого є доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України Володимир Гравовецький. У книзі подано літописні сторінки історії з найдавніших часів до XV ст. Тут допитливий читач прочитає цікаві матеріали з славної княжої доби Галицького князівства і кінчаючи найбільшим народним повстанням не лише в нашому краю, але й в Європі під проводом легендарного Мухи.

Відродно, що ініціатором цього так потрібного для вчителів історії, студентів, краєзнавців, туристів видання стала кафедра історії України, а благородним спонсором стало обласне об'єднання «Івано-Франківськ-Турист». Прикро, що таке цікаве і корисне видання друкується ротاپринтним способом. Тому хочеться запитати тих видавців, що передрукують дріб'язкові видання, чи не взяли б вони на себе випуск багатотомної історії Прикарпаття, за що нащадки згадали б їх добрим словом? Таке видання мало б свого вдячного читача.

Богдан КОЗАК

ЧИТАЧ ПРОДОВЖУЄ РОЗМОВУ ШЛЯХ ДО ПРЕКРАСНОГО

Про доцільність поглибленого вивчення в початковій школі образотворчого мистецтва, музики і руху спеціалістам відомо давно. Тому, прочитавши в вашій газеті замітку П.Ковалю «Танець — це молодість», хочу привітати колег з тим, що робиться для засвоєння майбутніми вчителями азів хореографії і танцювального мистецтва. Танці — дійсно «шахтарська» праця, це — це виховання, взаємоповага до партнера, працелюбності, витривалості, а якщо це народні танці — це наше сьогоднішнє, живий фольклор народу, його звичаї і обряди, згадаймо різні веснянки, гайки,

обрядові побутові танці і т.д.

Проте найцінніше, що формується у молодому віці дитини на заняттях образотворчого мистецтва, музики, хореографії — це розвиток її емоційної (духовної) сфери. Не секрет, що пізнання музики чи образотворчого мистецтва здійснюється часто-густо «сухим» заакадемізованим, раціональним способом, що суперечить їхній природі. У результаті в людини «заростають» органи, якими сприймається і відтворюється духовна інформація, настають незворотні процеси, що призводять до негативних змін у психіці, хвороб. Тому, щоб відкрити шляхи, якими надходить духовна енергія необхідний такий «психотерапевт» як заняття мистецтвом. І те, що на педагогічному факультеті студенти набувають додаткові спеціальності «Музика», «Хореографія», «Образотворче мистецтво» є важливим кроком в підготовці потрібних спеціалістів, на яких чекає наша школа.

Михайло ГНАТЮК

Асистент кафедри природничих і математичних дисциплін, директор Галицької художньо-ремісничої школи.

Ї ЗАХОПЛЕННЯ І НАПОЛЕГЛИВІСТЬ

Ремесло витинанок вічне. Про це свідчать роботи Оксани Заставної, студентки художньо-графічного факультету, які репрезентовані на виставці творчої групи «Клан», членом якої є молода аматорка.

«В Карпатах»

Літографіюра вчителя Ланчинської СШ Яреми ОЛЕШУКА

Не доводиться нам часто бачити витинанки на виставках, тим паче виставки витинанок. Тому я вирішила ближче познайомитись з Оксаною та її роботами.

— З чого почалося твоє витинання?

— Ремеслом витинанок захопилась три роки тому. Це прагнення оригінального, незвичного прийшло суто випадково і зараз спонукає до нових задумів.

— А як приходить задум нової роботи?

— Це може бути епізод, прочитаний у книзі, побачений на телебаченні, чи, навпаки, реальна дійсність. А інколи задум буває вимірний роками.

— Оксано, як з'являються назви твоїх робіт.

— Це може бути придумана назва, а потім сформульований сюжет, або спочатку виконана робота, а потім підбираю назву, яка доповнює її.

— Чи кожній людині відкритий світ витинанок?

— На жаль, ні. Бо для цієї роботи потрібне велике терпіння, а також фантазія і наполегливість.

— Чи є в тебе улюблена витинанка?

— Так. Це робота, яка має назву «Сонце». У ній переважають теплі кольори, кольори мого внутрішнього світу.

Наталія ЛЕЩИШИН,

випускниця СШ № 11.

ДИПЛОМАНТ — СТУДЕНТ ФІЛФАКУ

Ще зовсім недавно Запоріжжя приймало гостей з усіх республік колишнього Союзу на свій 1-й престижний фестиваль слайд-фільмів «Хортиця», присвячений 500-річчю Українського козацтва. Прикарпаття було представлене колективом самодіяльної кіностудії «Верховина» Народного Дому відділу культури міськвиконкому. Чітка організація, цікаві екскурсії історичними місцями, знайомство з творчими колективами запам'яталося усім. Керівник народної самодіяльної студії «Верховина» Юліан Яковина представив на суд глядачів і журі фестивалю композицію слайд-фільму «Містами України», яку відзначено. Вона поповнила колекцію дипломів і нагород кіностудії. Високим званням лауреата фестивалю «Хортиця» і пам'ятною казацькою грамотою вшановано й автора цікавої роботи.

Нині колектив ентузіастів «малого кіно» готується до наступного фестивалю «Хортиця-92». У цьому році творче об'єднання Івано-Франківських кіноаматорів відзначає своє 25-річчя. Серед ентузіастів «Верховини» — студенти і викладачі Прикарпатського університету. Так, студент філологічного факультету Д. Овчар є дипломантом міжнародного фестивалю (м. Ташкент) дитячих і юнацьких персональних фотовиставок.

Творчих успіхів тобі, «Верховино!»

Віра ГЕЛЕВАН

Істотною ознакою сучасного освітянського життя стало спрямування загальної уваги вчителів до народної педагогіки. Подія радісна і вельми перспективна. Безсумнівно, вона стане знаменною віхою в історії українського шкільництва. Однак це аж ніяк не повинно викливати байдуже, а то й подекуди негативне ставлення до педагогічної науки. Втім, правильне розв'язання проблеми взаємозв'язку народної і наукової педагогіки має велике значення, особливо зараз, коли за ініціативою

й зацитовані збанкрутілими догмами підручники з педагогіки навряд чи можна вважати педагогічною наукою.

Під час панування тоталітарного режиму була репресована українська національна інтелігенція, зруйнована вшент національна система освіти, зневажена рідна мова, спотворена мораль, сплюндрована традиційна українська родина, примулена совість, скалічені людські долі, дискримінована педагогічна наука в догоду насадження національного нігілізму, безликої уніфікованої школи сталінської, а згодом брєжнєвсько-

підручники й посібники з педагогіки високого європейського рівня. Згадаймо хоча б книги І.Бартішевського "Педагогія руська, або Наука о вихованні" (1894), О.Макарушка "Наука виховання" (1922), Ю.Дзєрєвича "Педагогіка" (1937) та ін. Потрібно негайно відродити й далі продовжувати цю добру традицію, давши в розпорядження освітян та вихователів сучасний підручник з педагогіки, побудований на засадах української етнопедагогіки. Витворена в такий спосіб педагогічна наука зрідниться з народною педагогікою, назавжди згармонізує родинно-шкільне виховання з життям і потребами українського народу.

ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ

Ім'я Мирослава Гнатовича Стельмаховича відоме нашим читачам із численних публікацій проблем української народної педагогіки, родинної етнопедагогіки, відродження національної освіти загалом, які допомагають їм у навчанні й вихованні юних громадян незалежної України. А ще для тих же вчителів, викладачів вузів, молодих науковців настільними книгами стали такі його праці як "Народна педагогіка", "Мудрість народної педагогіки", "Народна дидактика", "Народне дитинство", "Програма з історії педагогіки України" та інші — їх понад сто. М.Г.Стельмахович — єдиний, по суті, вчений в Україні, який глибоко й усвідомлено ось уже багато років відроджує й науково обґрунтовує народний виховний досвід.

Колектив редакції газети "Освіта" висунув М.Г.Стельмаховича кандидатом на обрання дійсним членом (академіком) АПН України з напрямку "Теорія та історія педагогіки". Сподіваємося, що й читачі газети підтримають наше рішення.

На знімку: професор Мирослав Стельмахович розмовляє зі студенткою, громадянкою Румунії Лілією Марфіч у «Бабусиній світлиці» педагогічного факультету.

Фото Лариси Давиденко

ПЕДАГОГІКА НАРОДНА І НАУКОВА

Міністерства освіти України розробляється програма "Україна ХХІ століття: стратегія освіти". Та й сама народна педагогіка вчить: "Без науки до всього короткі руки", "Наука для людини, як сонце для життя", "Аби наука, то й розум буде".

Всі передові держави світу досягли свого значного наукового, культурного й економічного прогресу завдяки тому, що свято бережуть і примножують національні традиції свого народу і ретельно плекають педагогічну науку. Самостійній українській державі теж доконче потрібна як національна народна, так і наукова педагогіка.

Здобутки української етнопедагогіки великі і незаперечні. Але чи маємо ми сьогодні таку наукову педагогіку, яка повністю відповідає б інтересам українського народу, нації, потребам відродження й розвитку української школи, утвердженню національної системи родинно-шкільного виховання? На жаль, не маємо. Та й де могла вона взятися в умовах, коли Україна була позбавлена державності і перебувала в колоніальному становищі. Нашлиговані кон'юнктурую

сусловської лжепедагогік.

Українська незалежна держава повинна мати наукову педагогіку, гідну відродження й розвитку національної освіти, формуванню вільних громадян. Віриться, що це буде нова наука, без фальші і конформізму. В основу її розробляють мудрість народної педагогіки, прогресивні традиції українського шкільництва, підручничознавства й історичного розвитку педагогічної теорії на Україні від Володимира Мономаха до Петра Холодного, сучасні відкриття українських науковців та вчителів-експериментаторів, найновіші здобутки світової педагогічної думки.

Саме з сучасної педагогічної теорії і практики потрібна тепер якнайширша наукова інформація. Однак її найбільше бракує, бо вихід у світ українських книг та педагогічних журналів зазнає величезних труднощів, а то й припинено. Створилась абсурдна ситуація, коли книжковий ринок заглинається від бульварної літератури, а на те, що найнеобхідніше для школи, освіти, дітей, батьків, учителів, студентів, паперу не вистачає.

У свій час на Україні виходили

Народна педагогіка — вічне і невичерпне джерело педагогічної науки. Всякі протиставлення їх, розрив чи прірва між ними, як це мало місце в дотеперішній офіційній педагогіці, дуже шкідливі і надзвичайно небезпечні. Тому їй не дивно, що понад сім десятиліть зв'язували школу з життям та сім'єю і ніяк не могли зв'язати. Та й немінуча криза спіткала таку недолугу педагогіку. Просторікування про немінучість звуження сфери вживання народної педагогіки і заміну її чи поглинання якоюсь іншою наскрізь фальшиве.

Гуманна, демократична національна педагогіка й школа виростають на ґрунті етнопедагогіки. Ідеальний варіант стосунків між науковою і народною педагогікою той, коли вони тісно співпрацюють, взаємно доповнюючи одна одну. Їх інтеграція не означає позбавлення самостійності чи індивідуальних рис власного вияву, бо кожна з них наділена належними тільки їй властивостями. То й і співіснувати їм вічно доти, доки світить сонце й живуть люди на землі, реалізуючи потребу в навчанні та вихованні підрастаючих поколінь. А тому у вузах студенти повинні вивчати етнопедагогіку поруч із педагогікою школи як обов'язкову навчальну дисципліну. До речі, нами розроблена й апробована на практиці вузівська програма з української народної педагогіки, що дає, як свідчить досвід, прекрасні результати.

У ретроспективному плані народна педагогіка зародилась із світанком людства і, постійно розвиваючись та шліфуючись, супроводить народ, націю протягом усієї їх історії. Педагогіка наукова сформувалась в окрему галузь знань порівняно недавно, в середині XVII століття, завдяки творчості Я.А.Коменського. Отже, якщо ми умовно уявимо всю педагогіку, скажімо, у вигляді книги на тисячу сторінок, то в ній сторінок вісімсот займе народна педагогіка.

Мирослав СТЕЛЬМАХОВИЧ.

Доктор педагогічних наук,

професор.

Закінчення в наступному номері

Зустрічаю веселий гурт дівчат. Вони — студентки Прикарпатського університету! Дівчатка, звертаюся я до них, розкажіть, будь ласка, як ви долали екзаменаційний ма-рафон.

Кор.: — Дівчата, ви раді, що

курсом.

— А я ледь... не вмерла.

Нестерпно довго тягнувся тиждень.

Кор.: — Чи відчули зміну в

собі від часу вступних іспитів?

Відповідь: — Ми посерйознішали,

стали свідомими.

Кор.: — Мабуть, у вас з'явилися нові друзі, подруги?

Відповідь: — Всі вони — творчі, веселі люди. З ними дуже приємно спілкуватись. Ми швидко знайшли спільну мову.

Кор.: — Гуртожитком забезпечені?

Відповідь: — Нам знову таки пощастило.

Кор.: — Значить, задоволені гуртожитком?

Відповідь: — Задоволені. Близько університет, є всі умови. Комендант дуже хороший — Петро Юрійович.

Кор.: — У самому гуртожитку проблеми виникають?

Відповідь: — Трапляється. Кудись поділись лампочки з кімнат. Кажуть, це наші колеги «відробляли» тут практику. І сміх, і гріх. Але не ввійманій — не злодій.

— Мабуть, їх з'їли таргани, бо лише їх ми застали у кімнатах, та й ті були неживі. Питати нема з кого.

Кор.: — Як ви сприйняли новину про те, що поступали в інститут, а закінчуватимете університет?

Відповідь: — Це було для нас несподіванкою, але дуже приємною. Адже ми — ровесники університетського літопису. І це для нас — честь.

У розмові брали участь студентки 1-го курсу музично-педагогічного факультету Тетяна Коркуцька, Оленка Гайдаєнко, Оксана Підсадна, Люся Семотюк та Оля Богославець.

Записала студентка 5-го курсу музично-педагогічного факультету

Наші інтерв'ю

Назустріч мрії

поступили до вузу?

Відповідь: — Звичайно! Ми так хотіли вчитися!

— А я — продовжити навчання.

Кор.: — Поступили за першим разом?

Відповідь: — Так.

Кор.: — Вважаєте, що пощастило?

Відповідь: — Пощастило, тому що праця даремно не пропала.

Кор.: — Значить, вірно говорить мудрість народна: що посієш, те й пожнеш.

Відповідь: — Ми в цьому переконались.

Кор.: — Який момент вступних іспитів був найважчим? Мабуть, іспит?

Відповідь: — Сам іспит — ні, — чекання під дверима аудиторії: «Ось зараз я, ось зараз я...»

Кор.: — Як ви пережили конкурсне зарахування?

Відповідь: — Отримали відмінні оцінки, а ще допоміг диплом з відзнакою і зарахування поза кон-

— Повірили в свої сили, в свої можливості.

Кор.: — Чи збираєтесь працювати за своєю спеціальністю?

Відповідь: — Звичайно, і цього будемо добиватися в житті.

Кор.: — Отже, ваші плани на майбутнє?

Відповідь: — Стати професійними музикантами-хореографами.

Кор.: — Які враження від перших лекцій, перших ваших кроків назустріч мрії?

Відповідь: — Дуже зацікавили нас уроки народної музичної творчості, які проводить доцент пані Марія Ортинська.

Кор.: — А що найбільш запам'яталося з вступних іспитів?

Відповідь: — Питання білетів, на які відповідали, теми творів...

Кор.: — Що найбільше хвилює вас тепер?

Відповідь: — Перша сесія.

— Особисте...

— Знайти роботу!

Малюють і фотографують студенти «Видно моє село. Закарпатський краєвид.»

Малюнок студента художньо-графічного факультету Віталія КОДРІ.

«Завтра до школи».

Фотографія студентки філологічного факультету Оксани ПРОЦЮК.

(Фотостудія «Світлина» школи-лабораторії № 23)

"Якби ви вчилися так, як треба, то й мудрість була би своя." (Т.Шевченко)

Очима маленької дитини ми починаємо дивитися на світ, вчити його заповіді і закони. З молоком матері вперше засвоюємо його основи... Сила народу полягає в його вмінні нагромадити, зібрати, а пізніше донести до наступних поколінь всі знання і досвід, набуті в результаті людського співіснування, вивчення дивовижного навколишнього світу.

Напевно кожна людина хоч один раз в житті замислювалась над тим, чому вона присвятила себе, чому віддала свої сили, здібності, до якої межі, даної нам долею, спрямувала свою життєву енергію. І відповідь ніколи не може бути однозначною, тому що в кожного мета в житті, своє покликання, своя доля. Прожиття життя буде тільки тоді повноцінним, коли людина все своє вміння, всі сили віддала улюбленій справі, професії за поклонанням, коли від цієї справи отримувала задоволення, насолоду не тільки одна людина, а вона приносила користь також іншим. І я впевнена, що для цього потрібно вчитись, вчитись багато, вчитись "так, як треба", вчитись все життя. А як нам в останній час бракує таких людей, які б вчилися і вміли вчитися. Можливо є зерно правди в тому, що "якби ми вчилися так, як треба", ми б уникли багатьох бід, багатьох нещасть, можливо, й Україна вже багато років тому стала б вільною.

Великий син українського народу Тарас Григорович Шевченко, який всі свої сили, свою творчість поклав на алтар Вітчизни-України, "сироти", "вдови", "сплакані і змордовані в віках", присвятив багато рядків рідній землі, рідному народові. Про нову, вільну Україну, Україну, огорнену таємничими переказами і озорену золотим сяйвом слави, він мріяв і писав все життя, і в глухому царському казематі, і в похмурому солдатському за-сланні, і в страшних орських степях.

Але в багатьох віршах він висловлює й презирство і сором за своїх земляків. Біда в тому, що наш народ не навчився навіть на власних помилках. Чомусь так склалося, що ми завжди шанували і вихваляли тих, хто прагнув забрати в нас волю, називали рідним братом того, хто тримав камінь за пазухою". Його слова: "Учіться, брати мої, думайте, читайте..." - звучать одночасно гучним закликком і лагідним проханням.

Ні, є і в нас "своя мудрість". Якби не було такого народу, як наш, не було б єдиної в світі козацької держави, де плекались дружба і солідарність, а зрада вважалась найгіршим злочином, світ не почув би прекрасних українських пісень, не читав би творів

геніальних українських письменників і драматургів: Лесі Українки, Івана Франка, Ольги Кобилянської, Василя Стефаника, не написав би свого знаменитого "Кобзаря" Тарас Шевченко. Згадаймо також про тих забутих, незаслужено забутих Володимира Винниченка і Миколу

вигаданні самим письменником.

Герої роману - славні лицарі-запорожці, які обороняють рідний народ від посягання різних зайд. Та не всі козаки дбали про те, щоб захистити рідну землю від ворожих наскоків. Міжусобиці, які велись за гетьманську булаву, підривали могутність не тільки Січі, а й ставили під удар волю всієї України.

Читаю роман, і постають переді мною, ніби живі, гетьмани Яким Сомко та Іван Брюховецький. На відміну від Сомка, який хоче тільки волі Україні, Брюховецький робить все, щоб домогтися гетьманської булави. Поряд з ними ми бачимо й інших козаків, які при будь-яких обставинах залишаються благородними, чесними, здатними на лицарство і подвиг.

Ось мчить на коні молодий Петро Шраменко, наздоганяючи Кирила Тура з прив'язаною до сідла Лесею. Перестрибуючи через провалля, Петрів кінь мало не завалився вниз, але Кирило Тур врятував його від смерті, а потім вступив в чесний двобій із суперником. Лицарство і бойове побратимство Сомко теж ставить вище сімейного щастя, а тому говорять, що наречена у нього була б інша, а такого побратима, як Кирило Тур, він більше не знайде. Через деякий час Петро Шраменко і Кирило Тур зустрічаються і стають добрими друзями. Але із Запорізької Січі приходять старі козаки, щоб покарати Тура за те що, бився з іншим козаком. Петро розуміє, що Кирило помре від ударів батога, тому впрошує всіх козаків не бити і не бити.

Коли Сомкові загрожує смерть, Кирило Тур дуже переживає і знаходить вихід, щоб врятувати побратима. Та благородний Сомко відмовляється купити собі волю ціною товаришевої смерті, і Кирило повертається до Петра Шраменка один. Він розуміє, що настали тяжкі часи і треба думати не про кохання, а про долю України, і тому поступається Лесею на користь Петра, а сам вирішує залишитись вільним козаком.

Читаючи роман "Чорна рада", я захоплююсь лицарством таких козаків, як Кирило Тур, Яким Сомко, Петро Шраменко. За їх грубою, непоказною зовнішністю ховається добре, шире серце, благородна душа, світлий розум, незатьмарений жадобою влади, ні на мить. Це благородні лицарі, здатні пожертвувати навіть коханням заради України. Вони національно свідомі, хочуть бачити свою державу вільною.

Оксана ПЕТРИШИН

Студентка першого курсу філологічного факультету.

ПИШЕМО ТВІР ПРО УКРАЇНУ

Пропонуємо увазі читачів уривки з творів першокурсників Ульяни Бакаляр (факультет іноземних мов) та Оксани Петришин (філологічний факультет)

Куліша, Василя Симоненка і Василя Стуса, Григорія Косинку і Миколу Хвильового, Олександра Олеся і Миколу Вороного... Письменників і поетів, яких жакливо назвали "розстріляним відродженням".

Вчитись, вчитись, думати, читати... Хіба в цьому той життєвий сенс, над яким сушать голови філософи не одного покоління? А може саме в цьому усі наші біди? Саме в тому, що бракує нам якихось знань, що ми розучились спочатку думати, а потім робити, від чого часто страждає багато невинних людей, що читаємо ми все менше і менше, а лиха виходить все більше.

Ульяна БАКАЛЯР.

Студентка першого курсу факультету іноземних мов.

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ В ТВОРІ П. КУЛІША "ЧОРНА РАДА"

Земле рідна! Ти, що дала народові моєму горде ім'я, по-благословила моє народження ніжною неньчиною колісковою, зачарувала думою і піснею, захохала красою красивидів, дала чисті душі і серця щирі, здатні на героїство й шляхетність, називаєшся Україною. Живе на землі вільний і нескорений народ, готовий на палю йти за Батьківщину. Тяжка і трагічна історія твоя, Україно, "із колісковою судобою, з веселим сміхом понад градобой, і з павутинням думи на стерні".

Саме про мужність, нескореність, волелюбність і лицарство розповідається в романі Пантелеймона Куліша "Чорна рада". В творі діють як історичні особи, так і

Знову літо, знову село. Аж незатишно стає мені, жительці міста, від його тиші і спокою. Та то лише спершу. А потім вже не уявляю, як я могла жити інакше. Ні шуму, ні галасу, ні черг, ні сварок у переповненому автобусі. Життя йде за своїми законами, яким із насолодою підпорядковуються. Зовсім старенькі дідо

мають таку чисту душу і ясні думки.

Не перестану захоплюватись бабусиними вишивками. Яке розмаїття барв і форм на рушниках, серветках і сорочках! Не зустрічала більше людей, які могли б створити узори, що виникають в голові цієї простої жінки. Їй не треба знати закони перспективи і пропорційності, нюанси суміщення кольорів. Зовсім не хвилюється, що квітка виходить більшою від голуба і що одна пелюстка має не таку форму, як інша. Вона просто вишиває те, що бачила в квітнику, на полі, в лісі. І виходить щось таке яскраве, фантазійне і неймовірно гармонійне, яке й не кожного професійному художнику під

ВІДГОМІН ЛІТА

РУШНИКИ

НА СТІНІ

І бабуся існують тихо і мирно в своїй завжди чистій і прохолодній хатинці. Поважно розпитують мене про життя. А що їм розповісти? Не збагнуть вони, діти землі, проблем людей, які живуть у хмарочосах. Не втямки їм, навіщо стояти у черзі за хлібом, коли можна спекти його самому. Та й на базар за яблуками нащо чимчикувати? Доста вийти у сад - і збирай доско-

чу. Мимоволі заздрю стареньким. Ні війни, ні революція, ні голодомор, ні колективізація не позбавили їх сили духу і тіла, не зробили того досконалого, видно, самим Богом створене, ритму життя. Ми, діти технократичного суспільства, ще в лоні матері "Хлорвінілом" і "Барвою" затроєні, Чорнобилем скалічені, ледве дотягнем до середньостатистичного мізерного віку, а ці люди скоро вже до сотні дійдуть (дай Боже, аби й далі ходили по землі живими - здоровими). Вічною загадкою для мене буде їхня щирість і дитяча безпосередність. Може, саме тому

силу.

Так не хочеться покидати тихий земний рай! А треба: вже чекає місто зі своїми клопотами і проблемами. Залишаю село з надією знову повернутися до затишної хатини, прибраної рушниками, і до її любих моему серцю господарів.

Леся ОСТАПОВА.

Студентка філфаку.

Член
громадсько-редакційної
ради редакції газети
"Альма-матер"

Національний центр фестивалів та конкурсних програм «УКРАЇНСЬКА КРАСУНЯ» повідомляє:

Традиційне Всеукраїнське свято краси — Третій національний конкурс "УКРАЇНСЬКА КРАСУНЯ-93" — чекає на вас у Києві в січні 1993 року.

Конкурс відбудеться згідно з міжнародною екслюзивною ліцензією на проведення офіційних конкурсів під егідою програми "MIS CBITU".

Кого оберуть Міс і Віце-міс України-93? Чекаємо заявок від переможниць і призерів місцевих конкурсів краси. Організатори надають допомогу і запрошують до співробітництва дирекції міських, обласних та регіональних конкурсів. Спонсорам і рекламодавцям національного конкурсу краси надаються усі види реклами!

Додаткова інформація - за адресою: 252018, м.Київ-18, вул. Десятинна, 1. Телефони: 293-79-45, 244-63-50, факс: (044)416-04-30.

Прочитай

і розкажи друзям

Кажуть, що всі без винятку діти — геніальні. Граючись, люблять фантазувати і вигадувати. Фірма Алан Грант, що виготовляє іграшки, вирішила: чому б не скористатися цим? Дорослі вже розучилися міркувати як діти. Тому ігри та іграшки, що їх виготовляють на фабриках, часто виходять нецікавими та некрасивими. Можливо, ви, діти, нам допоможете? Адже ви краще знаєте, що вам до вподоби. Конкурс буде тривати безперервно, перші призи за кращі іграшки будуть вже в січні 1993 року:

1 місце — комп'ютер «Сінклер», джойстик, магнітофон, кольоровий телевізор «Орізон».

2 місце — побутовий комп'ютер «Правец — 8д».

3 місце — побутовий комп'ютер «БТ — 0010».

100 авторів кращих пропозицій отримають диплом фірми з лазерними голографіями.

Всі, хто надішле нам листа з описанням гри, іграшки, ляльки, книжки і т.д., отримає у подарунок кольорові липучі апплікації і гарні листівки.

В конкурсі можуть взяти участь діти до 18 років і дитячі колективи. Просимо звернути увагу на те, що на конкурс приймаються лише детально розроблені ігри та іграшки, що раніше були невідомі.

Всі ваші цікаві пропозиції будуть враховані. Всіх учасників конкурсу, чий ідеї будуть використані, нагородимо іграми та іграшками.

Пишіть нам за адресою: 327008, м.Миколаїв-8, а-с 777, фірма Аллан Грант.

ЕКЗАМЕНИ, ЕКЗАМЕНИ...

ДЛЯ НАПОЛЕГЛИВИХ

● США.

Щоб бути зарахованим в кращий університет США, вам потрібно: по-перше, написати про своє бажання взяти участь у конкурсі і вислати документ, який відображає успішність в школі за адресою:

"Undergraduates Admission office
Bucry Hall, 8, Garden St., Cambridge, Massachusetts, 02138
USA".

По-друге - успішно злати три екзамени: перший з англійської мови і математики; другий включас в себе три тести, які виявляють рівень знань з різних предметів; і третій, так званий "Тофл тест" - екзамен з англійської мови, але вже виключно для іноземців. Інформацію про те, як злати ці екзамени, ви можете отримати в Америконському посольстві в Москві.

Результати екзаменів повинні бути в Гарварді не пізніше 1 січня.

● ФРАНЦІЯ.

По ідеї для того, щоб отримати виклик на конкурс в Сорбонну, вам потрібно звернутися в консульство Франції або в культурну службу посольства Франції. В студентах із Східної Європи тут не зацікавлені.

Отже, перш ніж подати документи в Сорбонну, потрібно якимось чином дістатися до Парижа. З собою необхідно захопити атестат і всі отримані дипломи. Все це повинно бути перекладено на французьку і завірено печаткою.

Прийом документів в Сорбонні продовжується приблизно з середини травня і до середини липня. А в середині вересня - екзамени, обов'язково письмовий, на тему, по якій ви спеціалізуєтесь.

Через тиждень ви дізнаєтесь про результат. І якщо виявиться, що ви прийняті - готуйте 600 франків за отримане право на запис до університету, а також гроші на підручники, на право користуватися бібліотекою.

● ЯПОНІЯ.

За участь у вступних екзаменах в державні університети Японії, потрібно платити близько 2 тисяч доларів. В приватні - ще більше. Екзамени, як правило, два. Перший - для виявлення базових знань японської мови. Другий - власне спеціальність.

Є, правда, і другий варіант - попасти в число іноземних студентів, яких запрошують і за яких платять японський уряд.

Час на роздуми с. Початковий рік в Японії - з 1 квітня. Вступні екзамени - в лютому.

КОЛОНКА ЮРИСТА

Розділ веде заслужений юрист
України Сергій Мороз.

Чи є які зміни до розміру стипендії студентів, які проживали на забрудненій території після Чорнобильської аварії? - запитує студентка Валерія Мальована.

Згідно п.6 ст. 22 і 23 Закону України про внесення змін і доповнень до Закону України "Про правовий режим території що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи" студентам, які проживали до вступу в навчальні заклади на територіях радіоактивного забруднення не менше двох років, гарантується надання гуртожитку, якщо вони без житла, а також виплата стипендії, підвищеної на 100 процентів незалежно від місця навчання на території України.

Які пільги надаються жінкам військовослужбовців, цікавиться Валентина Сергієнко?

Згідно діючого законодавства жінкам військовослужбовців строкової служби виплачується щомісячна допомога на дітей в розмірі мінімальної заробітної плати. Ці виплати на дітей проводяться лише за час проходження батьком строкової служби.

Члени сімей військовослужбовців строкової служби мають переважне право при прийнятті на роботу, а також переважне право залишення на роботі при звільненні по скороченню штатів.

Жінкам офіцерів, прапорщиків і службовців надстрокової служби при звільненні в зв'язку з переїздом до нового місця служби виплачується допомога в розмірі місячного окладу. Крім того, їм надається щорічна відпустка разом з відпусткою чоловіка. Членам сімей військовослужбовців проїзд до місця проведення відпустки і назад безкоштовний.

У трудовий стаж для пенсійного нарахування жінкам військовослужбовців зараховується час, коли вони не працювали в зв'язку з тим, що не було можливості влаштуватися по спеціальності, але не більше як 10 років.

У разі захворювання жінкам військовослужбовців лікарняний оплачується - 100 процентів незалежно від стажу роботи.(ст.18 Закону України про соціальний захист військовослужбовців).

Чи зараховується в стаж роботи, що дає право на щорічну відпустку, час відпустки по догляду за дитиною? - запитує Л. Петрашко.

Згідно ст. 181 і 184 Кодексу Законів про працю України час частково оплачуваної відпустки по догляду за дитиною до досягнення нею віку трьох років зараховується як в загальний, так і в безперервний стаж роботи і в стаж роботи за спеціальністю.

Частково оплачувана відпустка по догляду за дитиною до досягнення нею віку трьох років надається за заявою жінки або осіб, зазначених в Законі.

Забороняється відмовляти жінкам у прийнятті на роботу і знижувати їм заробітну плату з мотивів, пов'язаних з вагітністю або наявністю дитини віком до чотирнадцяти років або дитини-інваліда.

Звільнення вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, одиноких матерів при наявності дитини віком до чотирнадцяти років або дитини-інваліда з ініціативи власника або уповноваженого ним органу не допускається, крім випадків повної ліквідації підприємства, установи, організації, коли допускається звільнення з обов'язковим працевлаштуванням. Обов'язкове працевлаштування зазначених жінок здійснюється також у випадках їх звільнення після закінчення строкового трудового договору. На період працевлаштування за ними зберігається середня заробітна плата, але не більше трьох місяців з дня закінчення строкового трудового договору.

Записала Віра Гелеван

Івано-Франківський міський клуб метикуючих «Що? Де? Коли?» радий знову вітати вас, панове! Грайте з нами в Інтелектуальні забави — «Що? Де? Коли?» «Брейн-Ринг», Інтелектуальний хокей, навіть у «Джокер», що найлегше, достатньо лише малої колоди карт (дивіться передачі УТ, молодіжної студії «Гарт»). Якщо ви прийдете у наш клуб (Центр дитячої творчості (вул. Шевченка) щосереди і щосуботи з 15.00. год.), вам будуть завше раді.

А зараз, якщо вам іще не набридло, заграймо задря розваги з нами;

1. Запитання першої категорії складності:

1) Це давньоєврейське слово відоме

ПОМІРКУЙ НА ДОЗВІЛЛІ

ЩО? ДЕ? КОЛИ?

Рубрику веде студент факультету іноземних мов
Олег Остапович.

нам усім, хоч вимовляємо його ми не так уже й часто. Проте один з програмових творів курсу української літератури за 9-ий клас саме цим словом і закінчується. Перекладається воно приблизно так: «Хай буде так. Воістину». А як звучить це слово мовою оригіналу?

2) У 1516 році шериф Лондона, лорд-канцлер видав книгу, довжелезна назва котрої розпочиналась словами: «Золота книга, настільки ж корисна, як і кумедна, про найкращий тип державного устрою». Її мало хто читав, але усім відоме слово, якого закінчується її назва. **ЩО ЦЕ ЗА СЛОВО?**

3) В Англії лише у 1926 році була скасована досить прибуткова, добре оплачувана посада. Той, хто її обіймав, повинен був перебувати на невеличкому острові у Ла-Манші і вдивлятися в море, за горизонт на стороні французького берега. **ЗА ЧИМ ЖЕ СЛІДУВАВ ЦЕЙ СЛУЖБОВЕЦЬ?**

4) Ім'я паризького годинникаря Огюстена Карона мало кому нині відоме. Але кожен знає ім'я його нащадка, котрий займався перукарським бізнесом на півдні Іспанії і називався «син Карона», по-французьки «Fils Caron». **ЯК ЖЕ НАЗИВАЄМО ЙОГО МИ?**

II. ЗАПИТАННЯ СЕРЕДНЬОЇ ТРУДНОСТІ:

1). Американська компанія «Atlantic anspurence comrapu» дає довідки про «сі кораблі усіх флотів». **НА ЯКИЙ КОРАБЕЛЬ БУЛО ВИДАНО ТАКУ ІНФОРМАЦІЮ:**

«Рік, побудови — 2248 до н.е. Матеріал — лаковане сандалове дерево. Довжина 300 ліктів, ширина 50 ліктів.

висота 30 ліктів. Мав 3 палуби для перевезення тварин».

2). Під час гастролей у Росії знаменитого диригента з Італії Віллі Феррара перед одним із концертів глядачі несподівано дізнались, що маестро не може вийти до оркестру, його затримує дитяча іграшкова залізниця. **ЯКИМ ЧИНОМ?**

3). Австрійський художник Моріц Швінд, друг Франца Шуберта вважав своїми найкращими творами чисті листи паперу з нанесеними на них паралельними горизонтальними лініями. **ЧОМУ?**

4). Американський автомобільний король Генрі Форд захоплювався

творчістю Італійського музиканта й диригента Артура Тосканіні. Він навіть дві нові моделі автомобілів назвав «Артуро» і «Тосканіні». У відповідь маестро жартома запропонував увічнити прізвище «Форд» у музичній термінології. **ЯКИМ ЧИНОМ?**

III. ЗАПИТАННЯ ПІДВИЩЕНОЇ СКЛАДНОСТІ:

1). Швейцарський шахрай Мортімер Галль, вкравши старовинний годинник, котрий награвав мелодію весільного маршу Мендельсона, поніс його продавати до антикварного магазину. Там він сказав, що це спадщина, котра дісталась його предкам ще у XVII столітті. Антиквар тут же подзвонив у поліцію. **ЩО Ж ВИДАЛО ЗЛОДІЯ?**

2). У 1912 році на одному з концертів у Росії повинна була звучати Крейцерова соната. Але царський цензор заборонив її виконання, посилавшись... на статтю Л.Толстого «Не можемо мовчати». **ЧОМУ?**

3). Господар одного готелю у Стратфорд-на-Ейвоні усі кімнати називав за шекспірівськими п'єсами. Одну сварливу сімейну парочку він поселив до номера під назвою «Приборкання непокірної». Постояльці страшно образились. Але господар розрядив ситуацію, переселивши їх у номер під іншою назвою. **ЯКОЮ?**

4). У XX столітті їх було всього 9. Прізвища восьми перших Печчі, Сарто, К'еза, Ратті, Пачеллі, Ронкаллі, Монтіні, Лучані. Прізвище ж дев'ятого відоме більше, ще й тому, що він єдиний неіталієць у цьому ряду. **ХТО Ж ВІН?**

УДАЧІ ВАМ, ПАНОВЕ, І ДО ЗУСТРІЧІ!

ОГОЛОШЕННЯ

У відповідності до ухвали Кабінету Міністрів та з нагоди відкриття університету з 1 липня 1992 посалові оклади професорсько-викладацького складу збільшуються в 1,78 рази.

Також надається разова матеріальна допомога у розмірі двох посадових окладів працівникам учбово-допоміжного, обслуговуючого і адміністративного персоналу, які на 1 вересня 1992 р. мають стаж роботи в університеті (інституті) не менше 6 місяців. В іншому випадку виплачується матеріальна допомога в розмірі одного посадового окладу.

Ректорат.

Зодіакальний гороскоп

ДІВА

(24.08-23.09)

Народжені під цим знаком старанні, обережні, люблять порядок, добросовісні, постійні. Пристрасть Діви до порядку ви-

являється і в духовній сфері. Добра пам'ять, логічне мислення дають прекрасні результати. Так серед лауреатів Нобелівської премії найбільше народжених під цим знаком. Діви — люди обов'язку, надійні, конкретно мислячі. Їм не властиве все фантастичне, хаотичне. Вони іноді шокують своєю економністю. Цінують спокій, упорядкований спосіб життя, що перешкоджає їм досягти блискучої кар'єри і великих успіхів.

Діви-чоловіки у шлюбі надто вимогливі, догодити їм непросто, бо вони твердо переконані у своїй правоті, до того ж вважають себе економнішими і дбайливішими, ніж їхні дружини.

Діви-жінки надзвичайно працьовиті і самовіддані займаються господарством і сім'єю.

Сприятливі союзи із Стрільцем і Козерогом, зате Близнят, Риб і Левів краще уникати.

Щасливий день для Діви — вівторок, місяць — березень, число — 4, колір — усі відтінки зеленого (категорично виключається жовтий колір в усьому: одязі, біжутерії тощо), камінь — сердолик і нефрит у сріблі і платині (ніколи у золоті).

Газета Прикарпатського університету

Головний редактор Євген Гордиця

13-14 (121-122) 17 вересня 1992 року

Газета заснована 30 вересня 1988 року

Виходить українською мовою

Громадсько-редакційна рада:

В. Коношенко, ректор університету, професор, член-кореспондент Академії педагогічних наук України.

О. Кисіль, студентка педагогічного факультету.

П. Лисенко, завідувача кафедрою педагогіки і психології (дошкільної), доцент.

Л. Остапова, студентка філологічного факультету.

С. Хороб, доцент кафедри української літератури.

В. Хруц, завідувач кафедри педагогіки і психології, голова обласного відділення Педагогічного товариства

Наша адреса:

Захопліть — м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57, 2-ий поверх, каб. 209, 209а.

Телефон — 96-4-13, 96-4-41

Над номером працювали:

Оператори: В. Гелеван, Н. Іванішин.

Фотомонтаж — М. Васильчук, А. Ховалець.

Друкарі — М. Бизильчук, Л. Чермеринський.

Літературний редактор — *З. Каспрішин*.

Художній редактор — *В. Лукань*.

Науковий консультант — кандидат філологічних наук *В. Полєк*.

Засновник — Прикарпатський університет.

© Набр та комп'ютерна верстка МП АСТОК верстальщик Денис Овчар

м. Івано-Франківськ, вул. Радичівська, 20
тел. 3-25-22, 9-69-35

Газету віддруковано офсетним способом друку в Галицькій районній друкарні об'єднанню.

м. Галич, майстер Ріхта, 31.

Директор друкарні *Д. Кульницький*.

Редакція газети залишає за собою право редагувати і скорочувати текст.

Автори публікацій відповідають за добру, точність і об'єктивність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних даних, літературно-історичних, мистецьких, географічних та інших відомостей.

Висловлені авторами думки можуть не збігатися з позицією редакції.

Виходить двічі на місяць форматом А4-16.

Серія № 048.

Рукописи, малюнки і фотографії не рецензуються і не повертаються.

Тираж 2500 примірників.

Іздатися по друку 16.09.92 р.

Народний фотоклуб «Обрій»

- Спогад про канікули

фото Ольги Копач

- Осінній мотив

Фото учня 7-го класу Павлика Валька

